

Planenlig tillsyn vid Blåbärsstigens gruppboende

INLEDNING AV ÄRENDET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) har i verksamhetsplanen för år 2023 som målsättning angett att proaktiv tillsyn i form av inspektioner ska genomföras vid Kommunernas socialtjänsts k.f. (KST) boendeenheter som erbjuder heldygnsomsorg för personer med funktionshinder.

Utgångspunkten för ÅMHHM:s tillsyn bygger på det riksomfattande tillsynsprogrammet 2012 – 2014 ”Boendeservice med heldygnsomsorg för funktionshindrade” under ledning av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Underlag har även erhållits från den granskning av självbestämmande och begränsningsåtgärder på ovannämnda enheter som ÅMHHM genomförde åren 2019 – 2020 tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland. Frågeställningar i förvaltningsklagomål som ÅMHHM har hanterat under de senaste åren har ytterligare påverkat innehållet i den nu aktuella tillsynen.

UTREDNING OCH UTLÅTANDEN

Inspektionen på Blåbärsstigens gruppboende (enheten) har genomförts så att ÅMHHM den 23 februari 2023 per telefon kontaktade vik. föreståndare Madeleine Hilander och meddelade om inspektionen. Därefter skickade ÅMHHM per epost inspektionschecklista och personalförteckning med begäran om att få ifrågavarande handlingar ifyllda och returnerade senast den 8 mars 2023, tillsammans med enhetens gällande verksamhetsplan. ÅMHHM genomförde inspektion på enheten den 10 mars 2023 då utrymmen granskades och enhetens inskickade handlingar genomgicks. ÅMHHM skickade den 14 mars 2023 ut en inspektionsberättelse med tillhörande handlingar på hörande till enheten. Eventuella synpunkter på innehållet i handlingarna har inte meddelats ÅMHHM inom utsatt hörandetid.

BESLUT OCH MOTIVERINGAR

Beslut

ÅMHHM uppmärksamgör KST med stöd av 10 § 1 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland på att arbetet som föreståndare för en boendeenhet förutsätter behörighet enligt 65 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård.

ÅMHHM uppmärksamgör vidare, med stöd av ovan angivna lag KST på avsaknad av egna sanitetsutrymmen (toalett, dusch) inte är förenligt med kravet på tryggt privatliv enligt 10 § i Finlands grundlag.

ÅMHHM uppmärksamgör ytterligare den övervakade på skyldigheten att göra en skriftlig anmälan om ibruktagande av enheten till ÅMHHM enligt 13 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994).

Motiveringar

Ledning av socialvården

Enligt 65 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård får huvudsakligen administrativa ledningsuppgifter inom socialvården skötas av en socialarbetare eller en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet eller högskola som omfattar minst fyra års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga. Den yrkesmässiga ledningen av det sociala arbetet ska skötas av en socialarbetare. Ledningsuppgifter inom socialvården som omfattar styrning av klientarbetet får skötas av en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet, högskola eller yrkes-högskola som omfattar minst tre års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

Enheten uppger att vik. föreståndaren inte uppfyller ovannämnda behörighetskrav, men uppger att situationen är tillfällig. ÅMHHM uppmärksamgör enheten i ovannämnda beslut på lagstadgade behörighetskrav för ledning av socialvården.

Utrymmen

Enligt 10 § i Finlands grundlag är vars och ens privatliv tryggt.

Enheten uppger att egna sanitetsutrymmen (toalett, dusch) inte kan ordnas för samtliga klienter. Enligt ÅMHHM motsvarar detta inte rätten till privatliv enligt grundlagen. ÅMHHM uppmärksamgör enheten i ovannämnda beslut på att egna sanitetsutrymmen är en förutsättning för tryggt privatliv och att enheten bör planera för hur situationen kan avhjälpas.

Enligt 13 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994)¹ ska verksamhetsutövaren senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan om ibrukttagande av enheter som fortlöpande ger vård inom socialvården. På Åland ska anmälan göras till ÅMHHM.

Utgående från den information som har meddelats ÅMHHM har enheten inte gjort ifrågavarande anmälan. ÅMHHM uppmärksamgör enheten i ovannämnda beslut på att göra anmälan till ÅMHHM gällande ibrukttagande av enhet som fortlöpande ger vård inom socialvården. Anmälan skickas till kansliet@amhm.ax.

Hälso- och sjukvård

Enligt 15 § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård ska verksamheten inom Ålands hälso- och sjukvård basera sig på vetenskap och beprövad erfarenhet samt på god vårdpraxis och goda rutiner. Verksamheten ska vara högklassig och trygg och fullgöras på ett behörigt sätt.

ÅMHHM konstaterar att läkemedelsbehandling utgör en verksamhet inom hälso- och sjukvården, även om den sker vid en enhet inom socialvården. ÅMHHM bedömer att säker och kvalitativ läkemedelsbehandling på enheten bygger på att en läkemedelsbehandlingsplan har utarbetats i enlighet med Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 7:2021.

Enligt uppgift till ÅMHHM saknar enheten en läkemedelsbehandlingsplan, men KST avser under år 2023 utarbeta en läkemedelsbehandlingsplan som berör alla boendeenheter. ÅMHHM avstår därför från ytterligare tillsynsåtgärder i detta skede och fortsätter föra dialog med kommunalförbundet för att få uppgifter om närmare tidtabell och innehåll för ifrågavarande plan.

Övrigt

I den ovannämnda personalförteckningen har enheten på ÅMHHM:s begäran uppgett vilka anställda som har hygienpass. Ifrågavarande uppgifter överförs internt på ÅMHHM till ansvarig inspektör för livsmedelshygien för separat kravbedömning.

¹ Hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) är antagen på Åland genom landskapslag (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen.

Besvär

I enlighet med 10 § 3 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland kan inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Helena Boman
T.f. myndighetschef
Beslutande

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande